

Kirkepladsen og de gamle Rundetårnskonsoller

Nu er kirkepladsens fornyelse ved at være afsluttet. Arkitekt Johs. Exner fortæller i denne artikel om den historiske plads og om de tanker, som arkitekterne har gjort sig under arbejdet.

Rundetårns top er blevet ombygget eller restaureret mange gange.

I forbindelse med opførelse af det nye Sognehus indgik også en ordning og omlægning af kirkepladsen.

Dette arbejde er ved at være afsluttet, og jeg skal her fortælle lidt om tankerne bag udformningen af kirkepladsen og genanvendelsen af de gamle konsoller fra Rundetårn.

Ønsket om opførelsen af et menighedshus er en gammel byggesag. Den går helt tilbage til 1963, da hovedindgangsbygningen til den Hambroske badeanstalt blev fjernet og Pilestræde forlænget og ført frem til Landemærket, hvis gamle huse, opført efter Københavns brand 1795, blev revet ned for at give plads til det store Gutenberghusbyggeri, der i dag præger kvarteret stærkt.

Trinitatis kirkeplads, tidligere kirkegård, er i dag omgivet af bygninger forskellige i stilart og tid. Renaissance møder vi i Chr. IV's Rundetårn og Trinitatis Kirke fra midten af 1600-tallet. På modsat side af pladsen har vi rester af 1700-tals arkitektur og repræsentanter for 1800-tallets stillefterligninger.

Præsteboligen nord for kirken er tegnet af Thomas Havning i begyndelsen af 1900-tallet i nybarok stil, og Gutenberghuskomplekset, tegnet af Preben Hansen, hører til modernismen og er karakteristisk for midten af vort århundrede.

I kvarteret udenom findes andre bygninger, som fylder hullerne ud i denne 300-års tidsskala. Man kan således konstatere, at her er et byområde, der repræsenterer en stadig arkitekturhistorisk udvikling.

Sognehus og plads

Jeg skal ikke komme meget ind på menighedshuset, men blot nævne, at opgaven gik ud på at opføre et Sognehus med indhold og etageareal af meget begrænset størrelse, samt slutte kirkepladsen af mod det nye stykke Pilestræde og Gutenberghuskomplekset.

Huset blev i 2 etager med en tagafslutning af fire tværliggende tøndehælv. Det buede tagforløb har bl.a. til hensigt at tilsløre et ubehageligt linieforløb, som ville opstå mellem sognehusets taglinie og de vandrette linier i Gutenberghusfacaden bagved, fordi disse bygninger ikke ligger parallelt. Sognehusets facader må nødvendigvis have en vis grad af tillukkethed p.g.r.a. placeringen, men der er alligevel tilføjet en livfuldhed i detaljering af murbehandling, som i visse henseender refererer til ældre bygninger i byen.

Med sin placering optager huset et niveauspring mellem kirkepladsen og den lavere liggende Pilestræde. Men der knytter sig også et andet vanskeligt terrænproblem til opgaven.

Kirkepladsens nordøstlige del havde langs Sygekassernes

laboratoriebygning en smal skummel grøftagtig fordybning. Den skulle på en eller anden måde mildnes, og der skulle i samme område skabes adgangsmulighed for fodgængertrafik mellem Pilestræde og Købmagergade - uden at biler kunne køre ind.

Den omtalte forsænkning var kranset af en balustrade, som forstærkede grøftkarakteren samt knyttede arealet stærkt til laboratoriehuset og iøvrigt henlå som en tilfældig og grim parkeringsplads.

Med professor *Sven-Ingvar Andersson* som landskabsarkitekt omlagdes kirkepladsens belægning, og omtalte nordøstlige del ændredes.

Ved at fjerne balustraden og udforme terrænspringet som et trappeanlæg mildnedes niveauspringet afgørende, således at den øvre og nedre del blev samhörørende. Ved at forkrøbbe eller "bajonETForskyde" den brede trappe blev det muligt at etablere en rampe, nyttig for barnevogne og kørestole, og som tillige angav en retning over pladsen fra den nyetablerede plads og indgangskolonade ved Pilestræde henimod Rundetårn og Købmagergade.

I dette vigtige arkitektoniske indgreb indgår også de gamle konsoller fra Rundetårn.

De gamle sten

Hvis man kommer fra Rundetårn og går over pladsen mod Pilestræde, mødes man ved

Købmandsgade af 2 konsoller, placeret i forlængelse af hinanden med retning mod kolonnaden ved Pilestræde. Inde på pladsen vil man ud for husrækens spring møde de næste konsoller og derefter fortsætte langs de næste ned af rampen, for at slutte med de sidste på den lille plads ved sognehusets indgang og kolonnadeåbninger.

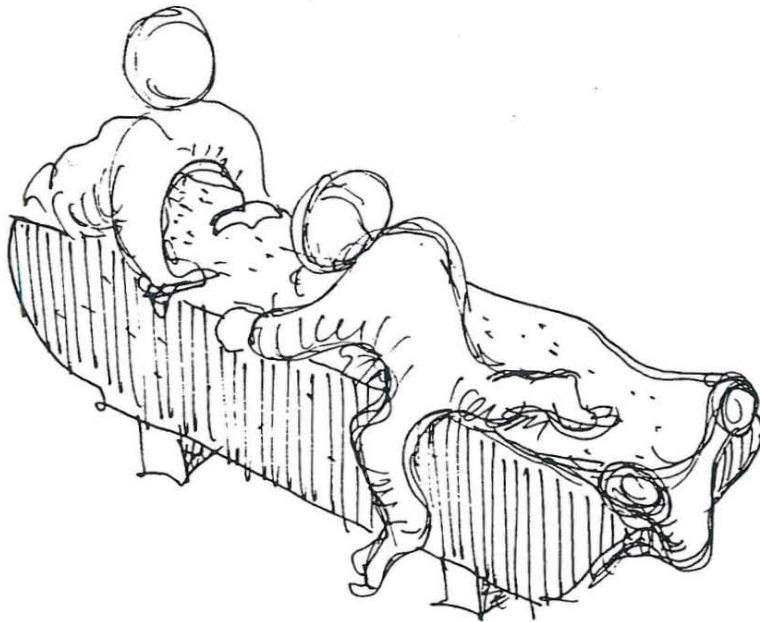
Et sted midt på dette forløb er lagt 9 konsoller (3 x 3) i en fast og monumental gruppe. Konsollerne er således møblerende og befolkende og kan siddes og ligges på.

Men de har yderligere en anden og meget vigtig opgave, som det er magtpåliggende at trække frem.

Konsollerne er "fortællere"! De er med til at "fortælle" om vor fortid, vort historiske by- og arkitekturmiljø, på samme måde som ruiner og fragmenter i Rom fortæller om denne by.

Ved restaureringen af Rundetårns top for et par år siden viste det sig, at de 24 konsoller, som bærer platformen med Caspar Finckes berømte gitter, ikke var lige gamle. De ældste var fra Chr. IV's tid, fra tårnets opførelse i 1641, men der var også konsoller fra senere perioder, fra 1600-tallet, 1700-tallet og 1800-tallet. Det gælder konsoller fra istandsættelsen efter branden 1798, og fra restaureringen 1869-71.

At Rundetårns top var så ombygget, var ikke ganske klart. Det interessante er også, at de forskellige aldre kan konstateres på konsollerne. Det ses især på deres bagender, der før var skjult i indmuringen i tårnet. De ældste konsoller, fra Chr. IV's tid, er karakteristiske ved at være ret korte og ved den meget grove hugning og



forarbejdning af bagenderne. De senere 1700-talskonsoller er længere og mere præcist tilhugget. 1800-talskonsollerne er endnu længere og mere præcise. Og endelig er der en 1900-talskonsol, en overskydende reservekonsol fra vor restaurering, som er tilsavet og helt præcis.

Med disse variationer fortæller konsollerne om historisk stenhuggerteknik og om Rundetårns prøvelser. De hører til stedet og giver et pust om slægters interesse og anstrengelser for at bevare denne særprægede bygning.

Iøvrigt vil den opmærksomme betragter konstatere, at den ene af de 2 konsoller ved Købmandsgade er af marmor, Gellebækmarmor fra Norge, og den anden, som de andre af sandsten. Denne konsol kan være udført af byggematerialet til Chr. IV's berømte og fantastiske kirke, Sct. Anne Rotunde, som desværre aldrig blev fuldført, men til sidst blev benyttet som stenbrud.

Interessant er iøvrigt også at

se, hvorledes man - under en istandsættelse, har stykket gamle konsoldele sammen. F.eks. ser man 1600-talskonsoller, forbundet til hinanden ved jernankre til een konsol.

Historie og nutid

Alt er som bekendt forgængeligt, arkitektur også. De nedtagne konsoller var, som man kan se, beskadiget. Nogle af luftens forurening, andre sprængt af forkert anvendelse af jernankre og beslag. På nogle vil nedbrydningen fortsætte. Hermed vil industrisamfundets ødelæggende bivirkninger synligt demonstreres, og således tale sit eget tavse sprog. Men jeg synes vi skal lade dem tale så længe de kan.

Der er endnu en ting at nævne. Det kunne være spændende at lade konsollerne behugge af billedhuggere.

Man kunne hvert år - så længe konsoller haves - invitere en billedhugger til at behugge eller udsmykke en konsol. Det

B043

kunne blive til figurer, der ligesom Kaj Nielsens på Blågårds plads er med til at gøre pladsen livfuld og interessant.

Jeg har her forsøgt at fortælle lidt om Trinitatis kirkeplads i sin nye skikkelse, og jeg håber, den som en smuk og interessant plads vil fungere for både hastende fodgængere og for frekventerende mennesker siddende i skulpturel ro på konsollerne, eller for legende fantasierende livgivende kravlen-
de børn - i mange historiske år fremover.

Johannes Exner